Rewarding Learning

Uimhir Lárionaid

71	

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
2010–2011

Eolaíocht: Teastas Dúbailte (Modúlach)

Orgánaigh Bheo agus Próisis na Beatha
Triail Deireadh Modúil

A Bonnsraith

[GDA01]

GDA01

DÉARDAOIN 19 BEALTAINE 2011, MAIDIN

AM

45 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.
Freagair **gach ceann** de na **trí** cheist **déag**.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 50 an marc iomlán don pháipéar seo.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	

Marc Iomlán	

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

1 Sa tábla thíos, tá an meánfhuinneamh laethúil a bhíonn de dhíth ar fhireannaigh agus ar bhaineannaigh darb aoiseanna difriúla.

Fireannach		**Baineannach**	
Aois/blianta	**Fuinneamh atá de dhíth kJ/kg**	**Aois/blianta**	**Fuinneamh atá de dhíth kJ/kg**
10	280	10	220
20	230	20	200
30	175	30	150
40	150	40	130

(a) Tá na figiúirí le haghaidh na bhfireannach breactha ar an ghraf thíos.

Breac na figiúirí le haghaidh na mbaineannach. Tarraing líne dhíreach le gach ceann de na pointí a cheangal.

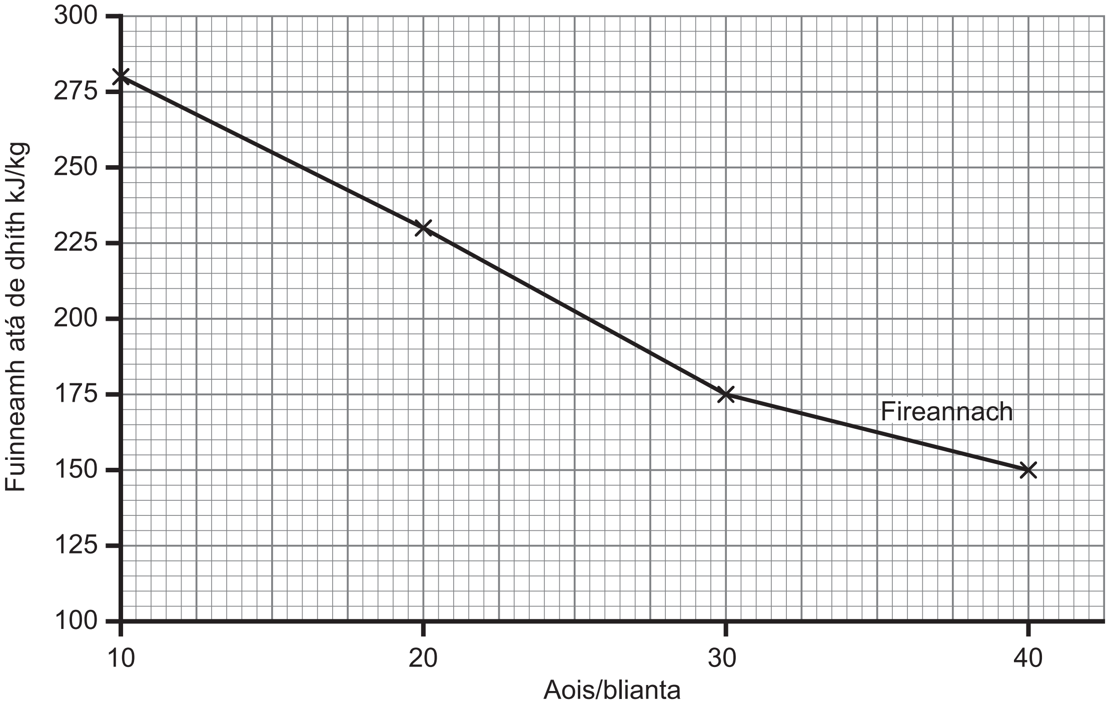

[2]

(b) Úsáid an graf leis an fhuinneamh atá de dhíth ar bhaineannach 15 bliana d'aois a fháil.

_____________________ kJ/kg [1]

(c) Tá na riachtanais fuinnimh atá ag fireannach 10 mbliana d'aois níos airde ná na riachtanais fuinnimh atá ag fireannach 40 bliain d'aois. Cad chuige, dar leat?

____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

2 Taispeánann an léaráid córas eisfheartha an duine.

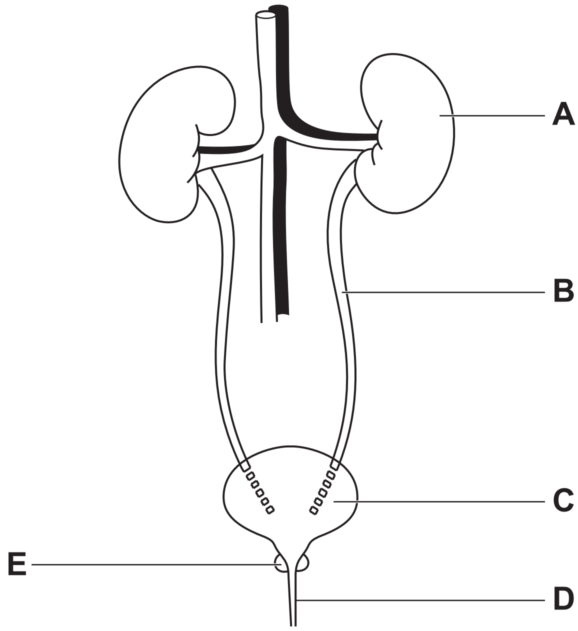

(a) Cé acu cuid, **A**, **B**, **C**, nó **D**, arb é an t-úiréadar é?

____ [1]

(b) Ainmnigh struchtúr **E** a bhfuil scaoileadh fuail ón lamhnán á rialú aige.

____ [1]

(c) Is é an duán a rialaíonn leibhéal an uisce sa chorp. Cén t-ainm a bhíonn in úsáid le cur síos ar rialú cothromaíocht uisce?

____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

3 Bíonn tionchar ag caitheamh toitíní ar shláinte an duine.

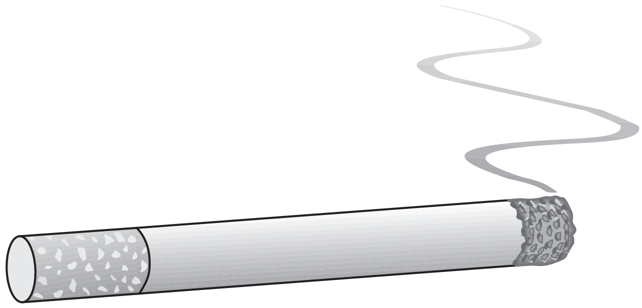

(a) Na ceimiceáin i dtoitíní agus an tionchar a bhíonn acu ar shláinte is ábhar don tábla thíos. Comhlánaigh an tábla.

Ceimiceán	Tionchar ar an chorp
Tarra	
Nicitín	
	Díláthraíonn ocsaigin sna fuilchealla dearga.

[3]

(b) Cad é a chiallaíonn caitheamh fulangach?

____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

4 Taispeánann an léaráid thíos córas riospráide an duine.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

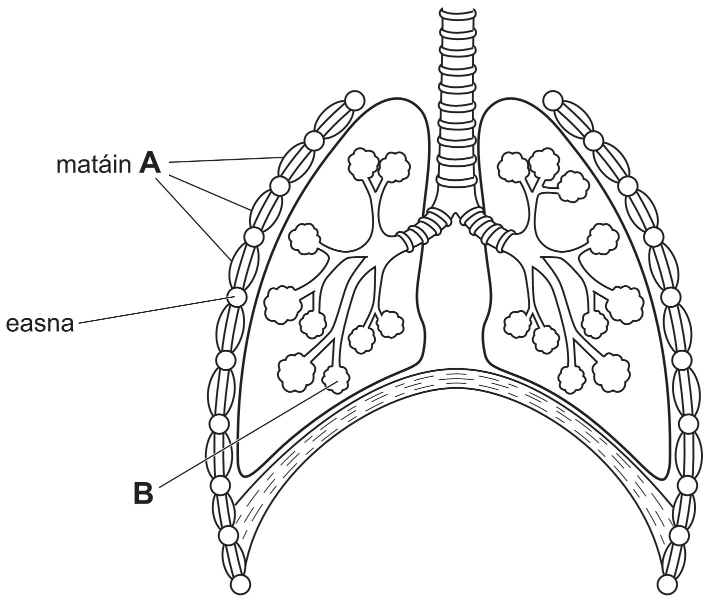

(a) Ainmnigh na matáin **A** sa léaráid thuas.

____ [1]

(b) (i) Is ailbheolas é struchtúr **B**.
Cad iad na struchtúir, nach bhfuil sa léaráid, atá thart timpeall na n-ailbheolas?

____ [1]

(ii) Luaigh **dóigh** amháin eile (seachas na struchtúir seo a luaitear in **(i)** thuas) a bhfuil ailbheolais oiriúnaithe le gás a mhalartú go héifeachtúil.

____ [1]

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

5 Taispeánann an léaráid planda a bhí in úsáid ag daltaí le turgnamh a dhéanamh ar fhótaisintéis.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

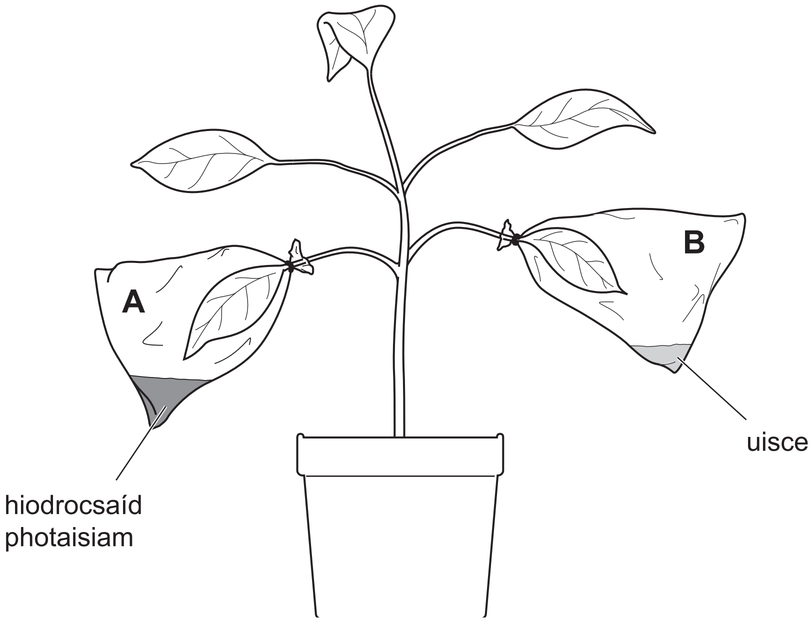

(a) Cuir síos ar an dóigh a dtiocfadh leis na daltaí an stáirse uilig a bhaint amach as duilleoga an phlanda sula dtosaíonn siad ar an turgnamh.

____ [1]

(b) Ainmnigh an gás a bhíonn in úsáid i bhfótaisintéis agus a bhíonn á ionsú ag an hiodrocsaíd photaisiam.

____ [1]

(c) I ndiaidh do na daltaí an planda a fhágáil faoi sholas ar feadh 24 uair an chloig, rinne siad tástáil stáirse ar dhuilleog A agus dhuilleog B.

(i) Cén tsubstaint a bhíonn in úsáid leis an tástáil stáirse a dhéanamh?

____ [1]

(ii) Leis an tábla thíos a chomhlánú, cuir isteach an dath a bheadh ar dhuilleog A agus ar dhuilleog B i ndeireadh an turgnaimh, i ndiaidh do na daltaí an tástáil stáirse a dhéanamh orthu.

	Dath i ndiaidh na tástála stáirse
Duilleog A	
Duilleog B	

[2]

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

6 Taispeánann an léaráid thíos na hartairí ar dhromchla an chroí. Is iad na hartaírí seo a iompraíonn fuil go dtí matán an chroí.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

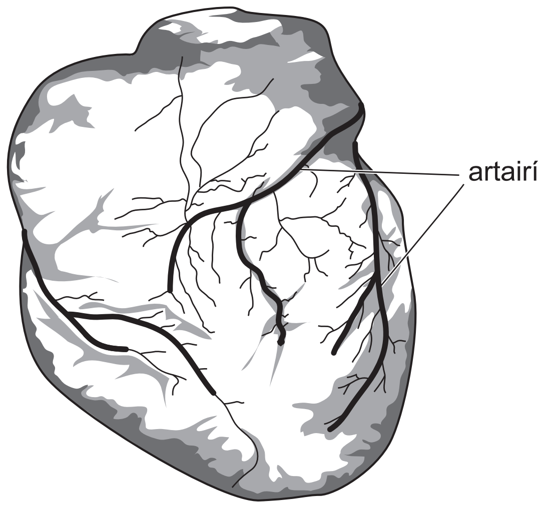

(a) Ainmnigh an hartairí seo.

____ [1]

(b) Ainmnigh an dá amhábhar le haghaidh riospráide i gcealla mhatán an chroí agus a bhíonn á n-iompar ag na hartairí seo.

1. ______________________________

2. ______________________________ [2]

(c) Is féidir go mbeidh taom croí ag daoine má bhíonn na hartairí seo blocáilte. Luaigh dhá athrú is féidir le daoine a chur i bhfeidhm ar an stíl mhaireachtála acu le laghdú ar an bhaol go mbeidh taom croí acu.

1. ______________________________________

2. ______________________________________ [2]

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

7 Taispeánann an léaráid cuid de fhréamh planda.

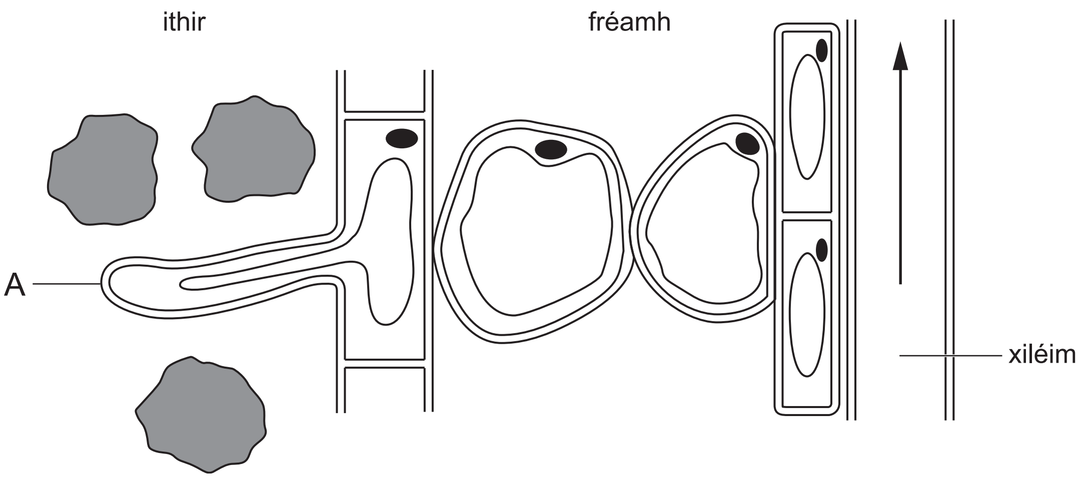

(a) Ainmnigh an tíopa cille atá lipéadaithe A.

____ [1]

(b) Tá síneadh chill A ina chuidiú aici a feidhm a chur i gcrích. Mínigh cén dóigh.

____

____ [2]

(c) Níl aon chlóraplaist ag na cealla sa léaráid. Cad chuige, dar leat?

____ [1]

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

8 Taispeánann an léaráid solas ó réad á fhócasú ag súil an duine.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

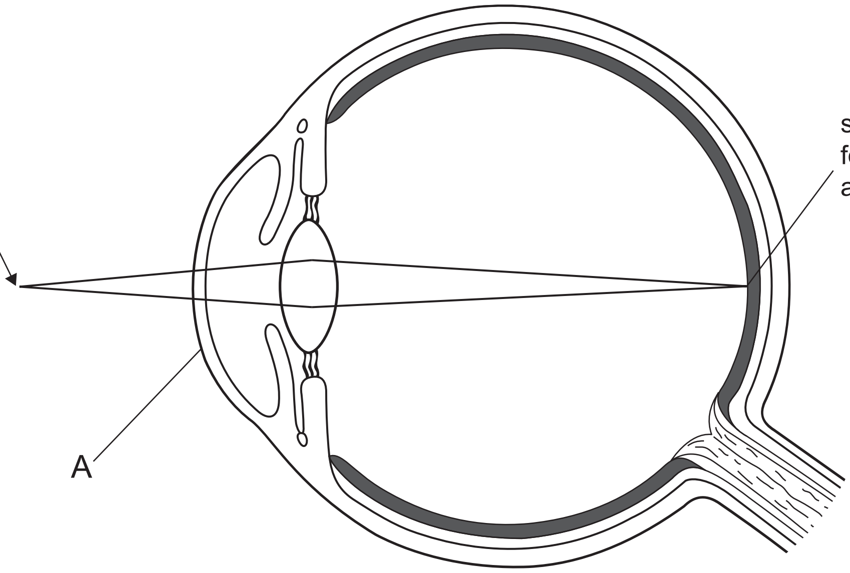

(a) Ainmnigh cuid A.

____ [1]

(b) Cuir síos ar an dóigh a ndéantar an íomhá a fhócasú ar an reitine agus a chur ar aghaidh go dtí an inchinn.

____

____

____

____ [3]

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

9 Taispeánann an léaráid trasghearradh trí alt na huillinne.

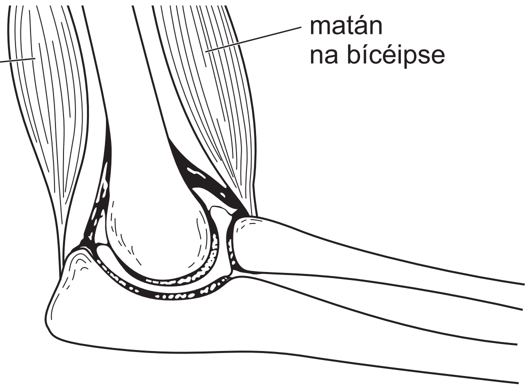

(a) Agus an léaráid in úsáid agat, mínigh cad é a tharlóidh don dá mhatán nuair a ardaítear an lámh íochtarach.

____

____ [2]

(b) Cuirtear síos ar an bhícéips agus an tríchéips mar fhrithphéire matán. Mínigh cad chuige.

____ [1]

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

10 Tá táirgeadh antasubstaintí ar cheann de na dóigheanna a dtéann an corp i ngleic le miocrorgánaigh ionraidh. Taispeánann an léaráid seicheamh na n-imeachtaí a tharlaíonn i ndiaidh don chorp na hantasubstaintí a tháirgeadh.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

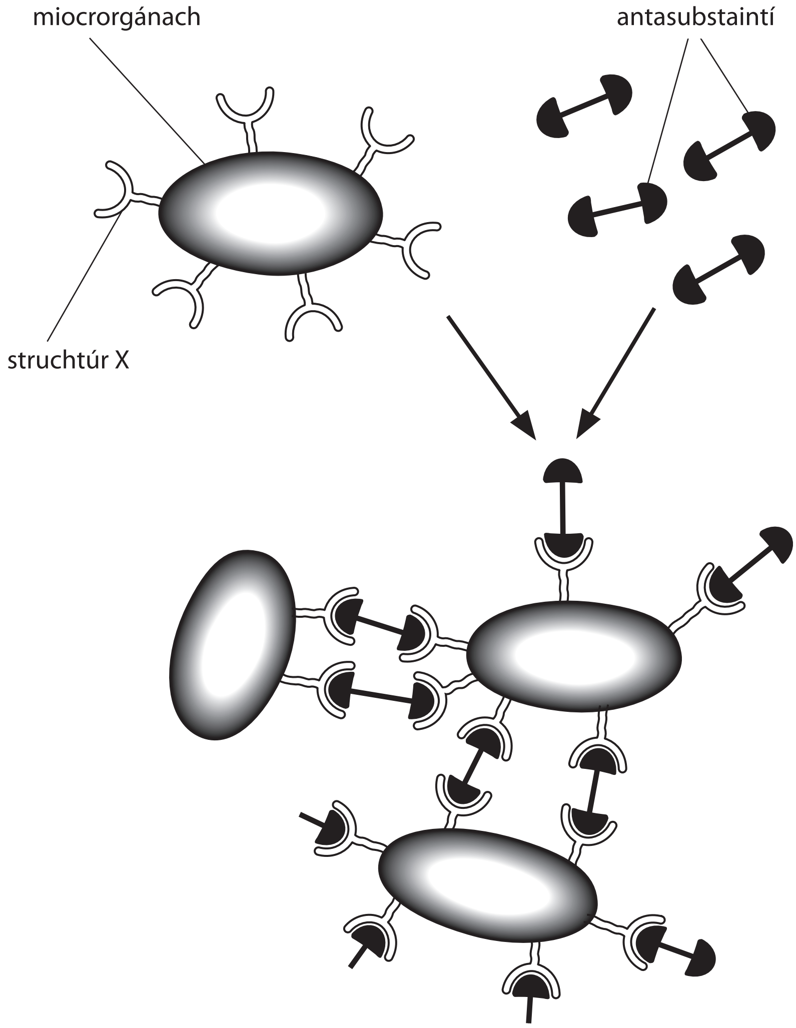

(a) Is é struchtúr X ar an mhiocrorgánach atá ina chúis le táirgeadh na n-antasubstaintí. Ainmnigh é.

____ [1]

(b) Mínigh cad é a tharlóidh don tom a thaispeántar sa léaráid.

____

____

____ [2]

(c) I ndiaidh don chorp antasubstaintí a tháirgeadh, ní dócha go dtiocfaidh an galar céanna ar dhuine faoi dhó. Cad chuige, dar leat?

____ [1]

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

11 Taispeánann an léaráid cuid de na próisis a bhíonn ag dul ar aghaidh sa stéig bheag i ndiaidh do dhuine béile a ithe.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

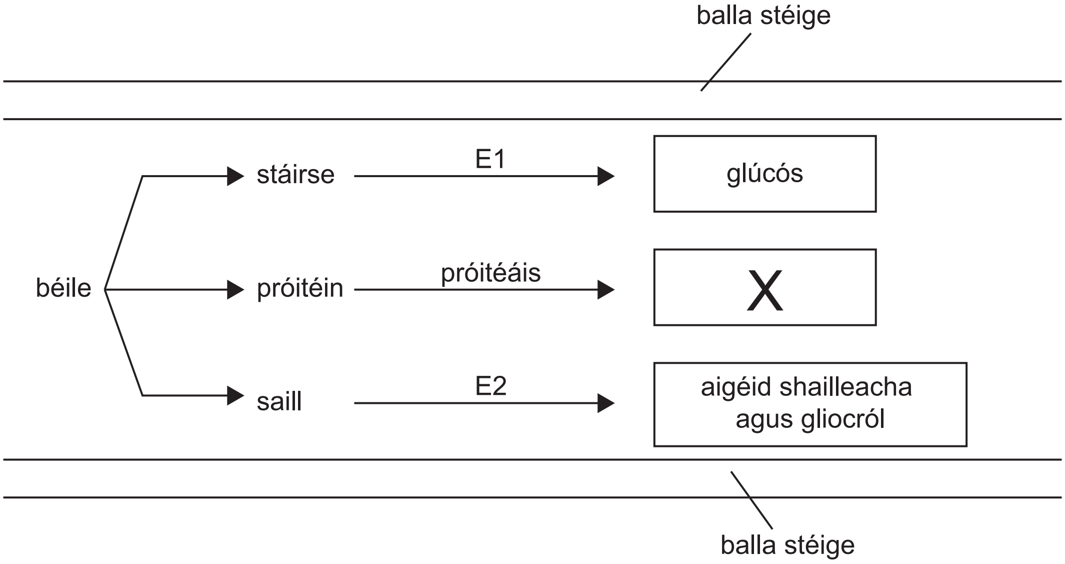

(a) Úsáid an léaráid leis na heinsímí E1 agus E2 a ainmniú.

E1 ______________________________

E2 ______________________________ [2]

(b) Ainmnigh substaint X.

______________________________ [1]

(c) Luaigh dóigh **amháin** (nach dtaispeántar ar an léaráid) a bhfuil an balla stéige oiriúnaithe le haghaidh ionsú.

______________________________ [1]

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna	Athmharc

12 Líon dalta feadánra Visking le tuaslagán siúcra agus ansin chuir sí in eascra uisce é.

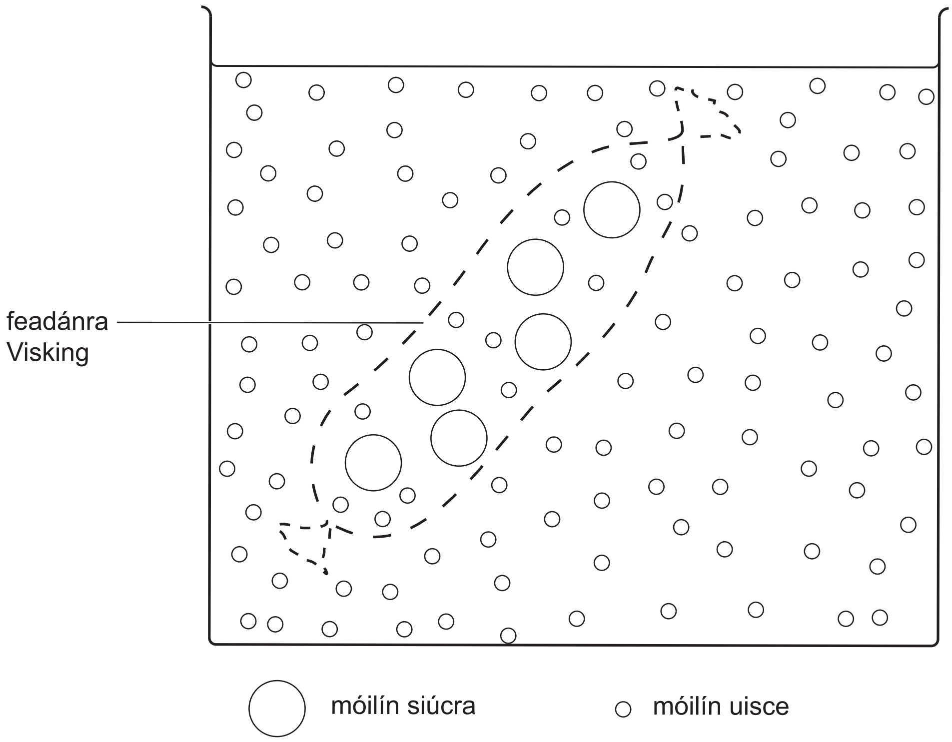

Tá an feadánra páirt-tréscaoilteach.

Abair gur fhág an dalta an feadánra Visking san uisce ar feadh 24 uair an chloig. Úsáid an fhaisnéis sa léaráid le cur síos a dhéanamh agus le míniú a thabhairt ar cad é a tharlódh ansin.

____

____

____

____

____ [3]

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

13 Chuir daltaí an turgnamh seo i dtreoir le fiosrúchán a dhéanamh ar mhalartú gáis.

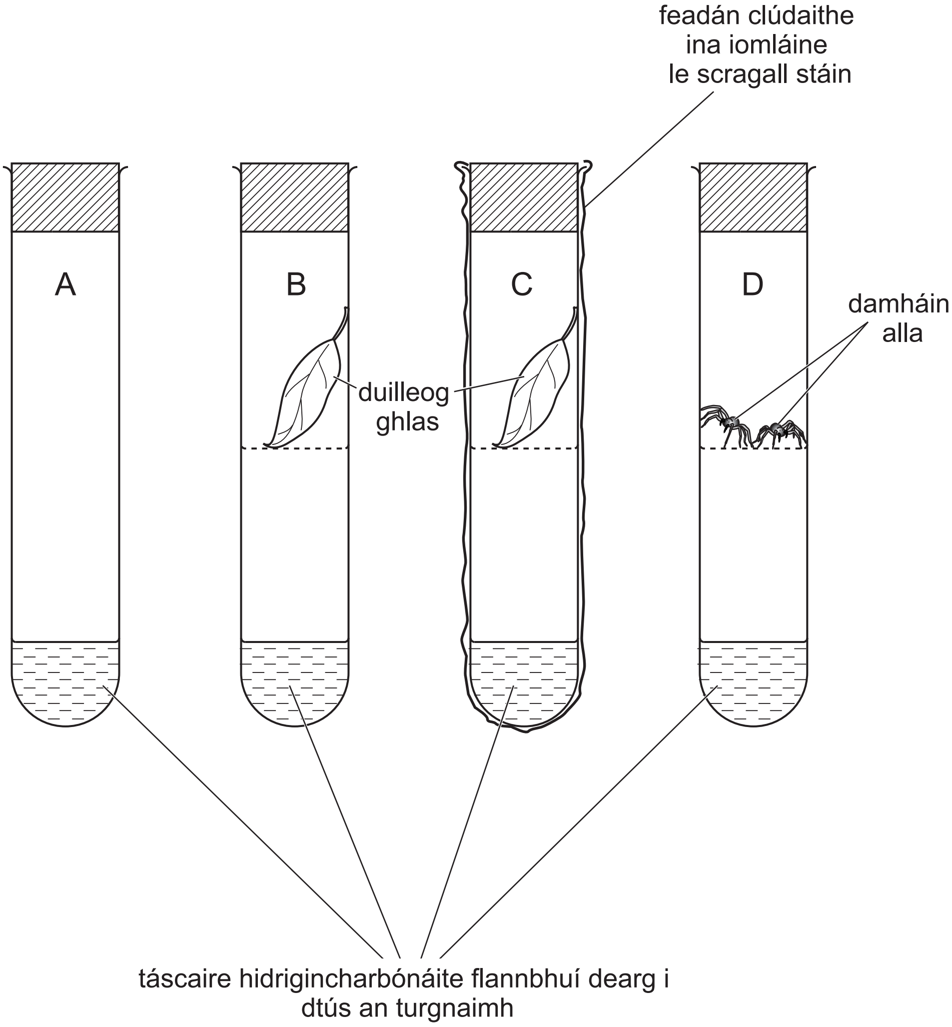

Anseo thíos tá na hathruithe ar dhath an táscaire hidrigincharbónáite.

Corcra ← (Níos lú dé-ocsaíde carbóin) — Flannbhuí–dearg — (Níos mó dé-ocsaíde carbóin) → Buí

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

D’fhág na daltaí na feadáin faoi sholas geal ar feadh 10 n-uair an chloig.

Comhlánaigh an tábla thíos le torthaí an turgnaimh seo a lua agus a mhíniú.

Feadán	Dath an táscaire hidrigincharbónáite	Míniú ar na torthaí
A	Flannbhuí dearg	Ní raibh orgánaigh bheo i láthair. Níor tharla fótaisintéis. Ní raibh riospráid ann.
B		Duilleog faoi sholas. Úsáideann sí níos mó dé-ocsaíde carbóin i bhfótaisintéis ná mar a tháirgeann sí i riospráid.
C		
D	Buí	

[4]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.

www.StudentBounty.com
Homework Help & Pastpapers